

Radnička prava i sindikati u prošlosti i sadašnjosti

Autorica: Ida Ljubić

TEMA

Poučavanje i učenje o radničkim pravima i radničkom pokretu u prošlosti i sadašnjosti na temelju sljedećih kategorija: povijesni događaji i procesi, ideologije i teorije, osobe, zakoni, izvješća i konvencije, prekretnice i organizacije, primjeri kršenja radničkih prava, simboli i plakat.

KONTEKST

Radnička prava pripadaju temeljnim ljudskim pravima. Opća deklaracija o ljudskim pravima ističe da svatko ima pravo na rad, kao i prava na pravednu i jednaku plaću, odmor i ograničenje sati provedenih na poslu. Iako se radnička prava nastoje zaštititi zakonima i djelovanjem međunarodnih organizacija, radnička prava diljem svijeta svakodnevno se krše.

Ovom nastavnom jedinicom učenicima se nudi mogućnost da, proučavajući povijesni razvoj radničkog pokreta, uvide dalekosežni utjecaj djelovanja radnika i radničkog pokreta na zaštitu radničkih prava za buduće generacije. Isto tako, nastavnim jedinicom može se poučavati o mehanizmima i strategijama borbe za radnička prava kroz povijest, kako bi se potaknulo učenike da ih primijene u zaštiti radničkih prava kada se zaposle.

CILJEVI

- Učenici će usvojiti znanja o povijesti radničkih prava, radničkih i sindikalnih pokreta i kontekstu u prošlosti i sadašnjosti, te promišljati o njihovu značaju za budućnost;
- Učenici će razviti sposobnost uočavanja i prepoznavanja problema i pitanja vezanih za nastanak i zaštitu radničkih prava;
- Učenici će razmotriti načine (strategije i taktike) kojima sindikati štite radnička prava;
- Učenici će upoznati neke važne osobe, organizacije i povijesne procese koji su utjecali na povijesni razvoj radničkih prava i radničkog pokreta i spoznati njihovu ulogu u ovome razvoju.

ISHODI UČENJA

Učenici će moći:

- prepoznati i identificirati uzroke, povode i posljedice povijesnih događaja i procesa koji su odigrali ključnu ulogu u razvoju radničkih prava;
- identificirati motive osoba i organizacija koje su svojim djelovanjem utjecale na unapređenje ili zaštitu radničkih prava;
- identificirati sličnosti i razlike u problemima kršenja radničkih prava u prošlosti i sadašnjosti;
- opisati sličnosti i razlike u zahtjevima radnica i radnika u prošlosti i u sadašnjosti;
- sastaviti kratki tekst o događajima, osobama, idejama, zakonima, organizacijama, prekretnicama i primjerima kršenja radničkih prava u lokalnoj sredini;
- definirati pojam sindikata i nabrojati za koja radnička prava su se izborili.

METODE I OBLICI RADA

- Usmeno izlaganje i prezentiranje;
- Analiza teksta i pisani rad;
- Grupni rad;
- Individualni rad.

MATERIJAL I POTREBNA OPREMA

- kartice lente vremena u tiskanom obliku;
- papiri sa nazivima kategorija kartica (kategorije kartica mogu se projicirati pomoću projektora);
- papiri sa pitanjima za analizu teksta na tiskanim karticama;
- računalo i projektor;
- pristup Internetu.

Pregled aktivnosti (proces)

Trajanje: 90 minuta

Upute za nastavnike/ce prije nastavnog sata

Prije izvedbe nastavne jedinice, nastavnik/ca kategorizira teme tiskanih kartica. U ovoj nastavnoj jedinici teme tiskanih kartica kategorizirane su u sedam skupina (povijesni događaji i procesi, ideologije i teorije, osobe, zakoni, izvješća i konvencije, prekretnice i organizacije, primjeri kršenja radničkih prava, simboli radničkog pokreta i plakat/poster "We Can Do It"), no ovisno o broju učenika sa kojima obrađujete temu, možete prilagoditi navedene kategorije ili odabrati samo neke od navedenih. Isto tako, u slučaju da imate više nastavnih sati na raspolaganju, možete zamoliti učenike da prouče sve tiskane kartice vremenske lente i da sami predlože načine njihove kategorizacije po temama.

Pitanja za analizu teksta i slika na tiskovnim karticama koja će nastavnik/ca podijeliti učenicima nalaze se u Prilogu 1. Pitanja za analizu teksta i slika na tiskanim karticama nastavnik priprema prije početka sata – može ih napisati na papire, isprintati ili projicirati pomoću projektora.

Uvodni dio: 10 minuta

Nastavnik/ca predstavlja temu nastavne jedinice i objašnjava oblike rada. Zatim, nastavnik/ca potiče učenike da odgovore na pitanja: koja radnička prava poznajete? Ukoliko poznajete povijesne osobe koje su se borile za ostvarivanje radničkih prava, prisjetite se njihovih imena. Koja su radnička prava danas zagarantirana zakonom države u kojoj živimo?

Glavni dio: 35 minuta

Nastavnik/ca dijeli učenike u manje skupine. Svakoj skupini učenika dodjeljuje kategorizirane tiskane kartice i pitanja za analizu teksta i slika na karticama. Upućuje učenike na količinu vremena unutar kojeg će odgovoriti na zadana pitanja i da će, nakon što odgovore, svoje odgovore i rezultate istraživanja prezentirati ostatku razreda.

Prezentiranje: 20 minuta

Nakon što su učenici odgovorili na postavljena pitanja za analizu, jedan učenik iz svake skupine prezentira odgovore i rezultate ostalim učenicima u razredu i odgovara učenička pitanja.

Vrijeme trajanja ovisi o broju skupina učenika (20 minuta za manje skupine)

Edukativni video: 15 minuta

Nakon prezentacije učeničkih odgovora i rezultata istraživanja, nastavnik/ca učenicima najavljuje gledanje kratkog edukativnog videa "Što su sindikati učinili za nas?", ali prije gledanja nastavnik/ca i učenici zajednički definiraju pojam sindikata.

Poveznica na edukativni video: <https://www.youtube.com/watch?v=CX88bf9Bvi8&t=22s> (pristupljeno u srpnju 2022.) Vrijeme trajanja videa je 3.06 minuta

Nakon gledanja edukativnog videa, nastavnik/ca učenicima zadaje zadatak da izrade popis radničkih prava za koje su se izborili sindikati. Zatim, nastavnik/ca će zamoliti učenike da naprave kratko istraživanje kada su se u prošlosti sindikati izborili za navedena prava.

Zaključni dio sata: 7 minuta

Učenici uspoređuju rezultate svojih bilješki i rezultata istraživanja. Nastavnik/ca učenicima zadaje domaću zadaću i objašnjava kako je kvalitetno izraditi.

MOGUĆNOSTI VREDNOVANJA I OCJENJIVANJA POSTIGNUĆA

Ukoliko ste se odlučili da učenici sami kategoriziraju tiskane kartice vremenske lente, možete vrednovati kriterije koje su odabrali i koliko su ih uspješno razvrstali. Nadalje, možete vrednovati i ocijeniti kvalitetu učeničkih odgovora na postavljena pitanja za analizu teksta i slika tiskanih kartica, kao i prezentiranje svojih odgovora i sposobnost odgovaranja na dodatna učenička pitanja.

PRIJEDLOZI ZA DOMAĆU ZADAĆU

Nastavnik/ca može zadati sljedeće zadatke za domaću zadaću:

1. Učenici izrađuju jednu (ili više) kartica za vremensku lentu, kojom će nadopuniti kategoriju koju su obrađivali na satu;
2. Učenici provode intervju sa aktivnom članicom ili članom sindikata ili sa sindikalnim predstavnikom, o njihovim aktivnostima, obavezama i dužnostima u sindikatu;
3. Učenici istražuju popis registriranih sindikata u državi u kojoj žive, odabiru jedan sindikat po sektoru i istražuju kada je sindikat osnovan (koliko dugo djeluje) i koje mehanizme i strategije odabrani sindikat primjenjuje u zaštiti ili razvoju radničkih prava.

PRIMJENA U MREŽNOM OKRUŽENJU

Ukoliko ćete ovu lekciju primijeniti u poučavanju u mrežnom okruženju, to možete učiniti pomoću digitalnih platformi Teams ili Google Classroom. Ove platforme omogućavaju dijeljenje učenika u skupine. Nazive kategorija po kojima ste podijelili tiskane kartice učenicima možete reći usmeno ili svakoj skupini učenika određenu kategoriju napisati u "čavrljanju". Isto tako, pitanja za analizu teksta i slika tiskanih kartica možete učenicima napisati u "čavrljanju" ili u kanalu. Učenici mogu prezentirati svoje odgovore "dizanjem ruke", odnosno preko video kamere ili u pisanom obliku. Obje platforme podržavaju slanje video poveznice učenicima. Učenici mogu izraditi vlastite vremenske lente za domaću zadaću pomoću digitalnih alata Tiki-Toki (<https://www.tiki-toki.com/>) ili Sutori (<https://www.sutori.com/en/>).

PRILOG BR. 1. – PITANJA ZA ANALIZU TEKSTA I SLIKA TISKANIH KARTICA PREMA KATEGORIJAMA

Kategorija 1. Povijesni događaji i procesi (Industrijska revolucija, Uvjeti rada i života u doba industrijalizacije, Radnički i sindikalni pokret, Krvava nedjelja, Revolucija jasmına)

1. Opiši uzroke i posljedice opisanih događaja.
2. Nabroji zahtjeve radnika koji su sudjelovali u navedenim povijesnim događajima i procesima.
3. Opiši sličnosti i razlike u zahtjevima radnika u prošlosti i danas. Koja radnička prava su u sadašnjosti ostvarena, zahvaljujući radničkom pokretu iz prošlosti?
4. Istraži i opiši jedan primjer povijesnog događaja ili procesa vezanog za radnička prava ili pokret, a koji se dogodio u tvojoj zemlji ili regiji.

Kategorija 2. Ideologije i teorije (Laissez-faire teorija, Radničko samoupravljanje, ideologije Sovjetskog saveza)

1. Nabroji glavna obilježja i odrednice navedenih ideologija i teorija.
2. Poveži navedene ideologije i teorije sa njihovim utemeljiteljima.
3. Na koga su navedene teorije utjecale i na koji način (jesu li utjecale pozitivno ili negativno na radnička prava)?
4. Istraži jesu li navedene ideologije i teorije aktualne u sadašnjosti u svijetu i gdje?

Kategorija 3. Osobe i organizacije (Marx i Engels, Majka Jones, Martin Luther King Jr., Esther Eggertsen, Iqbal Masih, Dolores Huerta)

1. Identificiraj i objasni motive navedenih osoba i organizacija u kontekstu borbe za radnička prava.
2. Smjesti navedene osobe i organizacije u vrijeme.
3. Nabroji načine na koje su se navedene osobe i organizacije borile za radnička prava i za koja su sve postignuća zaslužne.
4. Istraži i opiši djelovanje neke osobe ili organizacije koja je ostavila pozitivan utjecaj na radnička prava u kontekstu zemlje u kojoj živiš.

Kategorija 4. Zakoni, izvješća i konvencije (Njemački socijalne reforme, Međunarodni standardi tada (ILS), Opća deklaracija o ljudskim pravima, Konvencija o zaštiti majčinstva, Osmosatni radni dan, Izvješće o dječjem radu, Uber)

1. Identificiraj osobe ili tijela koja su zaslužna za donošenje zakona kojima su unaprijeđena radnička prava.
2. Usporedi posljedice koje su navedeni zakoni imali u trenutku svog donošenja i danas;
3. Protumači izvješće Međunarodne organizacije rada iz 2017. i argumentiraj tvrdnju: Dječji rad je danas zakonski zabranjen.
4. Istraži podatke o pokretima, udrugama i političkim strankama koje se zalažu za zaštitu radničkih prava u zemlji u kojoj živiš.

Kategorija 5. Prekretnice i organizacije (Prvi maj, Dan jednakih plaća, Međunarodna organizacija rada (ILO))

1. Identificiraj uzroke koje su doveli do prekretnica u povijesnom razvoju radničkih prava. Što je utjecalo da se neki događaji povijesti radničkog pokreta komemoriraju svake godine?
2. Na koje probleme ili pitanja navedene prekretnice i organizacije nastoje ukazati danas?
3. Istraži postoji li još prekretnica ili organizacija unutar pokreta za radnička prava.
4. Opiši na koji način se obilježava Međunarodni praznik rada u zajednici u kojoj živiš.

Kategorija 6. Primjeri kršenja radničkih prava (Industrija pametnih telefona, Modna industrija, Covid-19, Svjetski kup u Kataru, Bombshell)

1. Nabroji koje vrste radničkih prava su prekršene u navedenim primjerima i koje posljedice je izazvalo njihovo kršenje.
2. Jesu li organizacije radnika reagirale na kršenje radničkih prava u navedenim primjerima?
3. Navedi i opiši sličnosti i razlike u kršenju radničkih prava u prošlosti i sadašnjosti.
4. Istraži postoje li slučajevi kršenja radničkih prava u državi u kojoj živiš.

Kategorija 7. Simboli i poster (Crveni kišobran, Osmosatni radni dan, "We can do it")

1. Na koga ili što se prikazani simboli i poster odnose?
2. Kada su se prvi puta navedeni simboli i poster počeli koristiti i zašto?
3. Čija prava poster i simbol adresiraju?
4. Istraži i opiši još primjera simbola i postera/plakata koji su vezani za zaštitu radničkih prava u prošlosti ili sadašnjosti.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The content of these materials does not reflect the official opinion of the European Union.
Responsibility for the information and views expressed in the materials lies entirely with the author(s).